

Capitolul șase

Când m-a angajat ca designer vestimentar, fără prea multă convingere, la mijlocul lui decembrie, Jedri a lăsat întreagă inițierea mea în seama bătrânului Vesa. Pentru că Vesa știa tot. De la noțiunea de „autentic în costume” și de la rolul costumului în „iluzia teatrală”, până la specificul fiecărei țări și epoci. Numai că Vesa e cel mai tăcut om pe care l-am întâlnit. Ai crede că e mut. Cât am ucenicit în călcătorie, l-am auzit vorbind doar de șapte-opt ori. În niciuna dintre situații nu mi s-a adresat mie.

Studiindu-l pe Vesa, însă, am învățat multe. Tratatamentul asupra aceluiasi material reluându-se de câteva ori pe zi, pentru că veșmintele se boțesc și se degradează cu fiecare repetiție, iar repetițiile sunt numeroase, niciun centimetru n-a rămas necercetat. Acum știu, de exemplu, că există o mulțime de tehnici de călcat. Și că talpa fierului are mii de secrete. Că, întreagă, ea se aplică doar pe suprafețele lejere. În vreme ce vârful nu trebuie folosit

decât la curburi și spații miniaturale. Doar după sfârșitul aburului, doar după mirosul și consistența și înălțimea lui, poți deduce cu ochii închiși cu ce material ai de-a face. Cât din ce-ai lucrat ți-a reușit, dacă vei reveni să îndrepti, sau totul ți-a ieșit dintr-o mișcare.

Călcând, poți trăi, de asemenea, fantezii și senzații stranii. Asta am descoperit-o singur. Netezind cămăși și veste, poți avea brusc impresia că nu stofa sau bumbacul sunt cele pe care le presezi, ci de-a dreptul părți de trupuri, piei și organe. Sub apăsarea fierului încins, emanațiile texturii impregnate de o sudoare excesivă, de grăsimi de pudră și soluții de machiaj sau chiar de pete de sânge îți pot indica posesorul acelor arome sau miasme grele, ca de oboseală și boală.

Să fie și motivul pentru care, adeseori, i-am văzut pe cei din preajmă retrăgându-se din fața mea?

Sunt convins că eu însumi aveam un miros greu. Același pe care-l simțisem în prima zi la Vesa și a cărui proveniență o identificasem abia mai târziu: duhurile diverselor tipuri de țesături, tratate, la rândul lor, chimic, pentru a nu fi atacate, roase, destrămate și distruse de insecte. Mă întrebam ce efecte aveau veșmintele asupra actorilor nevoiți să le suporte atâtea ore. Mai ales că unele zăceau neîmprospătate de câteva decenii. Ca și perucile, eșarfele, pălăriile... Nu mai puțin încălțările,

în mare parte mucegăite. Pe care un biet recuzitor le lustruia și le dezinfecta cât e ziua de lungă...

Pentru mine, însă, călcătoria a însemnat apropierea de scenă. Din cauza aburului și a bioxidului de carbon persistente, ca și a faptului că încăperea nu are fereastră, Vesa ținea în permanență ușa deschisă. Iar ușa dă în coridorul îngust care leagă intrarea laterală în imobil cu aripa din față, ocolind pe lângă cabinele de machiaj, pe o margine a scenei. Îi vedeam pe actori trecând. Puțini își aruncau privirea înspre noi. Călcătoria îngrămădea o mulțime de lucruri, deloc ispititoare. Două mese de călcat uriașe, acoperite cu pături, pe alocuri ferfenițite și putrezite de umezeală... Așternuturile lor suprapuse, din pânză îngălbenită... Restul planșetelor, pliante, la care recurgeam doar la nevoie, pentru călcarea umerilor, a manșetelor și a altor părți dosite, cu acces mai dificil. Zăceau proptite după ușă, în vreme ce încăperea, invadată de o mulțime de cuiere, pernuțe tari și calapoade vestimentare, ca și de etajerele revărsând un întreg versant al pălăriilor, se pierdea în depozitul uriaș, în garderoba propriu-zisă a teatrului, extinsă pe câteva încăperi în continuarea călcătoriei. Un adevărat infern! Pe care nici până în ziua de azi nu l-am străbătut pe de-a-ntregul. Curiozitatea, primul impuls îți sunt repede înfrânate de panica pe care ți-o induce hățișul în care

intri. Bazarul e ticsit. Și se amplifică încontinuu. Chiar dacă e bine compartimentat în sectoare, aidoma unor sere sau pepiniere. Găsești acolo de toate. Uniforme militare, aparținând atâtor ordine și tipuri de armată... dintre care unele se păstrasera strălucitoare, cu epoleții intacti... Stofe groase, verzi, galbene, bleumarin și roșcate, croite în toate stilurile, după toate módele... Sau rochiile. Ample și baroce, din materiale nemaîntâlnite de mult în magazine. Tafta, crep satin sau brocart, mătase sau velur, ori nelipsita catifea morbidă...

Fiindu-le atât de aproape, tocmai începusem și eu să-i înțeleg pe actori. De aici și până la a deveni ca ei, n-a mai fost decât un pas. În curând, mi-am dat seama că actorii nu erau singurii „apucați“. Că mirajul teatrului m-a prins și pe mine. Contrar voinței lui Jedri. Și nu doar pe mine sau pe studenți (tata ținea în continuare și cursuri la Institut). În foarte scurt timp i se dusesse vestea. De prestația lui regizorală puteau beneficia și actorii altor trupe, din afara Teatrului Mic. Jedri le permisesese să-l asiste. Generos, îi integrase chiar în unele montări de grup, dar asta numai în timpul „încălzirii“. Pentru că Jedri nu-și începea lecțiile de actorie fără o dură „încălzire“, menită să resuscite atenția și să redistribuie energiile.

Scena devenea brusc uriașă și capacitatea ei de nebănuire, când cei treisprezece se pierdeau, risipiți la întâmplare, printre studenți sau printre actorii proveniți din alte părți. Aproximativ șaiszeci de persoane se ordonau, ca la comandă, în fiecare dimineață, într-o formație umblătoare, alcătuind un singur trup, monstruos și viu, cu zeci de capete și picioare, cu zeci de cavități bucale, orificii rozalii numărându-și singure pașii, cu pornire mereu de la unu, unul înainte, doi înapoi, trei înainte, patru înapoi, cinci înainte, șase înapoi și tot așa, până la zece. Și de la cap. Până când Jedri era, în sfârșit, mulțumit. Până când concentrarea le era deplină. Până izbuteau performanța de-a călca, cu spatele drept, înaintând simultan, cu tot trupul, într-un pas egal, legat, nesacadat și elastic. Fără rupturi și ezitări. Până ce mersul fiecăruia reușea să se asimileze perfect acelei mase carnale uriașe, corelându-se senzual, acționând ca o unitate de voință, resorbindu-se într-o respirație comună. Fără niciun falset. Unu. Unu, doi. Unu, doi, trei. Unu, doi, trei, patru. Nu mai existau individualități. Nici membre congestionate. Există doar o singură revărsare umană prelingându-se înainte și-napoi, la propria comandă și numărătoare, subjugată propriului murmur, ca o singură suflare, care, și ea, se isca blând, deși oboșită, din același calm interior asumat.

Totul e dozare și ritm, spunea Jedri. Totul e ca fluxul energetic al vocii și al trupului să intre în rezonanță. Jedri însuși, simțindu-i în impas, le refăcea adeseori pasul, demonstrativ, dintr-un capăt al scenei. Unu. Unu, doi. Îmbrăcat în veșminte crem, cu încălțări albe și moi, trupul maestrului, cu brațele întinse pe lângă corp și privirea înainte, executa glisarea cu o suplețe magică. În acele clipe, frumusețea articulațiilor lui emana energii secrete, iar ambiția și dorința de a-l imita a actorilor incitați atingeau apogeul. Eu însumi pradă acelui „câmp hipnotic“ indus le admiram docilitatea și capacitățile artistice performante. Intuiam, puțin câte puțin, modalitatea de coagulare a pasionalității și a transei cu care actorii erau gata, de-acum, să-și prindă în cursă spectatorii. Privindu-i, în felul meu, în colțul meu, învățam eu însumi să seduc. Mă credeam actorul Talma, din vremea lui Napoleon, luptând dezlănțuit cu prejudecățile. Trăiam un soi de magie. Sau de boală. Intram zilnic în teatru și nu doream să mai ies până seara. N-aveam unde ieși.

Și la ce să mai ieși, ce să-ți mai dorești când tot ce te-ar fi putut interesa se afla lângă tine? Unde să călătorești, când lumea întreagă, cu cele mai incredibile peisaje imaginate vreodată, ți se așternea la picioare, în câțiva metri pătrați, schimbându-se și schimbându-te cu repeziciune? Când pereții se risipeau în a-ți oferi asfințituri la mare,